

STANOWISKO NR 2
KONWENTU MARSZAŁKÓW WOJEWÓDZTW RP
z dnia 6 września 2024 roku

**w sprawie wprowadzenia zmian prawno-ustrojowych dotyczących wojewódzkich funduszy
ochrony środowiska i gospodarki wodnej**

Na skutek wprowadzonych w 2017 roku zmian w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska (*dalej jako Poś*), dotyczących ustroju wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, samorządy województw de facto utraciły wpływ na ich funkcjonowanie. Uzasadnieniem nowelizacji stanu prawnego w omawianym zakresie, było osiągnięcie rzekomych oszczędności wywołanych ograniczeniem składow organów kolegialnych funduszy oraz uproszczenie, w ocenie projektodawców, dotychczas skomplikowanych i długotrwałych procedur związanych z wyborem członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy. Tymczasem efektem wprowadzonych zmian naruszona została samodzielność instytucjonalna samorządowych osób prawnych, które za pośrednictwem przedstawicieli niebędących powoływanymi i nadzorowanymi przez organy samorządu województwa, w realny sposób dysponują samorządowymi środkami i kierunkami ich wydatkowania. Można zatem stwierdzić, iż rzeczywistym powodem nowelizacji Poś było wyłącznie dokonanie centralizacji władzy publicznej przy jednoczesnej ingerencji w samorządowe uprawnienie do samodzielnego wykonywania zadań. Zastąpienie dotychczas wybieranych przez przedstawicieli samorządu zarządów oraz rad nadzorczych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w większości osobami rekomendowanymi przez administrację rządową, w istocie doprowadziło do naruszenia samodzielności wojewódzkich funduszy na płaszczyźnie personalnej, tj. takiej która decyduje o podstawowych kierunkach działania tej instytucji.

W tym miejscu warto zauważyć, że w opinii do poselskiego projektu ustawy nowelizującej (*Sejm RP VIII kadencji, druk sejmowy nr 1127*), z dnia 12 stycznia 2017 r., Naczelna Rada Adwokacka podkreśliła, że proponowane zmiany Poś godzą w konstytucyjne zasady: decentralizacji władzy publicznej, samodzielności samorządu terytorialnego w sprawowaniu władzy publicznej oraz podmiotowości prawnej jednostek samorządu terytorialnego.

Wobec ww. okoliczności, w opinii Konwentu Marszałków Województw RP, konieczne jest zainicjowanie działań legislacyjnych zmierzających do przywrócenia samorządowego charakteru wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, w szczególności dokonania zmian w sferze sprawowania nadzoru nad funduszami. W stanie prawnym sprzed ww. nowelizacji Poś finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej, odbywało się w sposób zdecentralizowany, aby uczynić zadość również zasadzie samodzielności jednostek samorządu terytorialnego. To jednostki samorządu terytorialnego dysponują bowiem odpowiednią wiedzą, która powinna być wykorzystana w prawidłowej dystrybucji środków zgromadzonych w funduszach tak, aby prawidłowo wydatkować środki publiczne. Tezę tę niejako potwierdza regionalny charakter wojewódzkich funduszy, które w systemie prawa zostały uznane za samorządowe osoby prawne (*art. 400 ust. 2 Poś*).

Z uwagi na fakt, iż ściśle określone uprawnienia ustawodawca przypisał organom samorządu województwa, a więc sejmikowi województwa oraz zarządowi województwa, naturalne jest powiązanie wojewódzkich funduszy z samorządem województwa.

Samorządy doskonale znają regionalne potrzeby i uwarunkowania, dlatego tak istotne jest przyznanie im możliwości decydowania o kierunkach wykorzystywania środków wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Nowelizacja Poś winna zatem zmierzać w kierunku decentralizacji władzy publicznej, co w konsekwencji przywróci samorządom województw uprawnienie do samodzielnego wykonywania zadań w omawianym zakresie. Tymczasem aktualnie procedowane zmiany (projekt z 13 maja 2024 r. UC33) nie tylko nie odwracają negatywnych zmian wprowadzonych w ubiegłych dwóch kadencjach Sejmu, ale w jeszcze większym stopniu umacniają centralizację władzy i pozycję ministra właściwego do spraw klimatu. Rozwiązania takie stoją w oczywistej sprzeczności z konstytucyjnymi zasadami decentralizacji i pomocniczości. Wskazywanie większości członków rad nadzorczych wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej przez struktury rządowe marginalizuje rolę sejmików i zarządów województw.

Uwzględniając powyższe, Konwent Marszałków Województw RP postuluje o zaniechanie procedowania nowelizacji ustawy Prawo ochrony środowiska, w zakresie dotyczącym wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz niezwłoczne zainicjowanie prac legislacyjnych mających na celu przywrócenie stanu prawnego sprzed nowelizacji Poś, dokonanej ustawą nowelizującą z dnia 7 kwietnia 2017 r. Jednocześnie Konwent wyraża gotowość do współpracy w wypracowaniu optymalnych rozwiązań prawnych, albowiem prace nad zmianami ustrojowymi wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej, stanowią doskonałą okazję do udoskonalenia instytucji odpowiedzialnych za finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Przewodniczący

Konwentu Marszałków Województw RP

Olgierd Geblewicz

Stanowisko kieruje się do:

1. Pana Donalda Tuska – Prezesa Rady Ministrów RP
2. Pani Pauliny Hennig-Kloski – Minister Klimatu i Środowiska